

Stockholm den 17 februari 2023

R-2022/2493

Till Justitiedepartementet

Ju2022/03499

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 2 december 2022 beretts tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om produktansvar och direktiv om skadeståndsansvar gällande artificiell intelligens.

Förslaget till produktansvarsdirektiv

Definitionen av "produkt"

Enligt Advokatsamfundet är det olyckligt att en så central fråga som definitionen av "produkt" regleras så kortfattat som är fallet i förslaget. Genom att "produktbegreppet" föreslås utvidgas till att omfatta även programvara, anser Advokatsamfundet att det vore lämpligt med en mer utvecklad definition av begreppet. Exempelvis genom att arbeta in beskrivningen i beaktandesats 12 i definitionen.

Det bör uttryckligen regleras om en digital tjänst självständigt ska omfattas av "produktbegreppet" i den mening som avses i artikel 4.1 eller inte. Begreppet "tillhörande tjänst" kan, enligt sin definition, vara en del av en produkt om den "ingår i eller är sammankopplad" med en produkt. Om det ska uppfattas som att en digital tjänst inte kan vara en produkt sett självständigt, bör detta klargöras.

Definitionen av "leverantör av distributionstjänster"

Det nya ansvarssubjektet *leverantör av distributionstjänster* definieras i artikel 4 (14) på ett sätt som är otydligt, vilket medför att det är osäkert vilka som kan komma bli ansvariga i denna egenskap. Definitionen undantar leverantörer av postleverans- och godstransporttjänster av visst slag, vilket är rimligt. Samtidigt kan en leverantör av distributionstjänster som utför ett begränsat eller engångsuppdrag för en tillverkares räkning komma att hållas ansvarig, vilket framstår som obalanserat. Enligt Advokatsamfundet saknas det sakliga skäl för att en sådan aktör skulle ha ett större ansvar än en som träffas av de tidigare nämnda undantagen.

Advokatsamfundet delar synsättet att någon alltid måste kunna hållas ansvarig, men anser att det är rimligare att kretsen av ansvariga utvidgas endast till sådana leverantörer av distributionstjänster som har ett varaktigt affärsförhållande med tillverkaren/importören och på så sätt utgör, eller liknar, en *de facto* distributör.

Artikel 6 g)

Utformningen av artikel 6 g är otydlig i vissa avseenden.

För det första är det oklart vad som avses med ingripanden. Advokatsamfundet antar att det exempelvis kan vara fråga om frivilliga eller tvingande produktåterkallelser eller säkerhetsmeddelanden, men det bör klargöras vad som avses. Vidare, som bestämmelsen nu är utformad måste den förstås som att ett sådant ingripande skulle påverka produktens säkerhet – vilket rimligen inte kan vara fallet. Är avsikten att en produkt med en säkerhetsbrist efter ett sådant "ingripande" inte längre ska anses vara behäftad med en säkerhetsbrist, bör detta klargöras.

Språkligt saknas det sannolikt ett "av" i den svenska översättningen enligt nedan:

Alla ingripanden av en tillsynsmyndighet eller av en ekonomisk aktör som avses i artikel 7 med avseende på produktsäkerhet.

Artikel 9.2 (a)

Att svarandens icke-uppfyllande av ett editionsbeslut ska kunna medföra en presumtion av det här slaget vore främmande i det svenska processuella regelverket. Genom att en svarande är skyldig att uppfylla ett editionsbeslut (och att sådana kan verkställas med stöd av Kronofogden om så krävs) passar en regel av det här slaget illa

in i det svenska processuella regelsystemet. Advokatsamfundet anser att den här typen av rent processuella frågor bättre hanteras i det nationella processuella regelverket och att bestämmelsen borde kunna ersättas med en bestämmelse av innebörd att medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga remedier finns om en svarande inte efterkommer ett editionsbeslut. Genom en sådan modell upprätthålls dessutom principen om medlemsstaternas processrättsliga autonomi på ett bättre sätt.

Förslaget till direktiv om skadeståndsansvar gällande artificiell intelligens

Advokatsamfundet har tidigare yttrat sig över ett förslag till EU-förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens.¹ AI-ansvarsdirektivet innehåller ett antal hänvisningar till denna förordning och de synpunkter som Advokatsamfundet tidigare framfört, till vilka hänvisas, gör sig allttjämt gällande i tillämpliga delar, även såvitt avser detta direktivförslag.

Artikel 2 (6)

I definitionen av ”sökande” bör klargöras att det kan vara fråga om en fysisk eller juridisk person, på samma sätt som i den efterföljande definitionen av ”potentiell sökande”. I (a) bör det inte anges att sökanden ”har” lidit skada av AI-systemet då skadan inte är fastställd.

Artikel 2 (7)

Definitionen av ”potentiell sökande” anger inte vilken slags skadeståndstalan som avses. Det bör lämpligen anges att det är fråga om en potentiell talan av det slag som en sökande har väckt.

Artikel 3.1

Första stycket i artikel 3.1 är språkligt mycket svårbegripligt. Redan av detta skäl finns anledning att arbeta om denna bestämmelse.

Som Advokatsamfundet uppfattar stycket innefattar det att en *potentiell sökande*, det vill säga en person som överväger att väcka talan kunna, ska ansöka om edition om förutsättningarna är uppfyllda.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 23 juni 2021 över Europeiska kommissionens förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens.

En möjlighet av det här slaget för en potentiell sökande att beviljas edition förefaller vara ett instrument som kan komma att missbrukas, bli kostnadsdrivande för svaranden och leda till arbetsbelastning för domstolarna. Det vore också ett mycket betydande avsteg från det nuvarande svenska regelverket om edition. Med beaktande av att regler om edition är en central del av medlemsstaternas processuella regelverk, som skiljer sig åt mellan medlemsstaterna, förefaller det olämpligt att en större förändring av det här slaget genomförs genom ett direktiv. I stället bör principen om medlemsstaternas processrättsliga autonomi respekteras.

Vidare är det i andra stycket endast angivet ett krav på ”potentiella sökanden” att ”lägga fram tillräckliga fakta och bevis för att stödja skadeståndsanspråkets rimlighet” vid en begäran om edition. Om inte samma krav ska gälla för en sökande som redan väckt talan – vilket Advokatsamfundet anser vore en rimlig ordning – bör detta tydliggöras.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander